

במעלה העקרים

נאת עזריה אלון

יה צריך, כמוכן, להיות בתוך, מעלה האדון-
11 מים" - ישוב יהודי משגשג, שהוקם ממזרח לירושלים בשנת 1967, ולאחר שבע שנים הוא הומה אדם, אבל בכשרוננו הלאומי המיוחד הפכנו אותו למעלה עקרים. ואין לכך כל קשר לגסיון האחרון, של אנשי שים שהועידו את עצמם להיות מתיישבים במקום, להקדיש דים והיאחו בו: הדברים הנאים נועדו להיכתב לפני נסיון העלייה למקום, והפולמוס האחרון רק שופך עליהם אור נוסף.

מאז ראשית ההתיישבות המחודשת סובלת ירושלים העברית, ואחר כל הארץ, מן העובדה שהיא, הבירה ההיסטורית והטבעית, איננה שוכנת בלב הישוב, אלא בשוליו המרוחקים. ירושלים היתה הישוב היהודי הוותיק והגדול ביותר בארץ ישראל - כבר לפני 120 שנה היה בה רוב יהודי - ועם זאת לא צמחה צמיחה אורגנית עם העם היהודי החורג ומתיישב. התפתחו גו"ש, שים, נוצר רצף יישובי, כפרי ועירוני, וירושלים היתה בחוק.

עד למלחמת השחרור אפשר היה למנות על האצבעות את הכפרים היהודיים הקטנים סביב ירושלים, ודרך מנגה אל השפלה: עטרון וגוה יעקב בצפון, בית הערבה הרחק במזרח, רמת רחל וגוש עציון בדרום, ואילו במערב - כפר אוריה, הר-טוב, קריית ענבים, מעלה ההמישה, מוצא - אפילו לא כדי חוט דק של קשר ממשי. לא פלא שנכענו להכנית שרי רותית של חלוקה ב-1947. כאשר ירושלים, עם הרוב היהודי שלה, נועדה להיות מין איזור בינלאומי אקסטריטוריאלי. לא היה לנו אפילו כוח להבוע בתוקף את צירופה למדינה היהודית המרוחקת.

מדוע היה זה כך? ברור לא מחוסר תודעה לאומית בטחונות. קצרה ידנו מלהקיף את ירושלים בתוגרה היודית, ולקשר אותה אל הישוב, את מלאה המחיר שלמנו במלחמת השחרור, כאשר עיר הבירה היתה מנותקת, נצורה, מורעבת ומפגזת מכל עבר. התמשך ידוע: לאחר קרבנות כבדים, באורחים ובלוחמים, הפ"סדנו את חלוקה המוחית של ירושלים. ויצרנו את הפרוץ דור הצר בינה ובין הישוב. משלושה חצי עברים נותרה העיר מוקפת בישוב ערבי, תחת שלטון עיין. כל מי שעזבו היתה פקודה לראות את בני סמואל החולש על כל עורק התחבורה. את הר גילה (ראס בית"גילה) השולט על העיר מדרום ואת החומה הסגורה עליה ממורה היה שואל את עצמו אם אמנם אפשר כך. באה מלחמת ששת הימים ונתנה את התשובה: חוסיון אמר - אי אפשר, נגיסה להשתלט על העיר. בעקבותיה אמרנו גם אנחנו - נכון, כך אי אפשר ולקחנו אותה של כל השטה.

מחוך כך שאנחנו מתמצים לעקוף את שדות המוק"שים האידיאיים הפך הדיבור דבר יישוב מעלה האדון מים לדיון מגוחך, שבו עולות בעיקר הנקודות המשניות, בעוד שמאחוריהן עומד למעשה, הניגוד המהותי: מי שרואה לפניו ירושלים בשלטון מדינת ישראל יודע כי יש לעיר הבירה ארבעה דברים, וכולם צריכים להיות בידינו. הכל מבינים כי אסד הסודי איננו יכול לישון בשקט אם תותחנים ישראלים מוצבים במרחק של 50 או 10 ק"מ מדמשק, אותם אנשים, "מבינים" כי אנחנו כן יכולים לישון בשקט כאשר תותחנים מוצבים 50 או 70 מטרים מעיר הבירה שלנו. לשיפך הם מוכנים לומר מראש על צדה המזרחי של ירושלים, ולפחות - עומדים על כך שלא ייעשה שם שום דבר שיש בו כדי לשנות את השליטה הערבית הפיזית על מאה אחוזים של כל השטה.

כי הלא בכללי המשחק של מותר ואסור - מותר לערבים כל מה שאסור עלינו. התיישבות נרחבת של ערבים בכל רחבי מדינת ישראל איננה סוגרת שום אופ"ציות כניסה של בדואים עם עדריהם מסיני, והתפר"י

שיכולתי להתרשם, רובם המכריע הם אנשים ותיקים ומושרשים בארץ, ולחם מקום מגורים ומקום עבודה, וכל, "הטאם" הוא בכך שהם רוצים להיות חלוצים, ב-1975, במקום אשר לדעתם הוא הקורא להם ביתר. את ה,הכמה", לשאול כל אדם המציע את רצונו להת"ישב במקום פלוני למה לא ילך למקום אלמוני החשוב בעיני, אנחנו מכירים מימים ימימה. רשאי אדם לומר - השוב מאד לשבת בצפת ובבית-שאן, אבל אני רוצה לשבת במעלה אדומים! רק צבועים או מתממים רשאים לתבוע ממנו כי אם הוא חש רגש לאומי עמוק כל כך - ילך, בבקשה למקום שהם מציעים לו (אבל אינם הולכים אליו בעצמם).

יש פוטנציאל אנושי גדול וטוב למעלה אדומים, וככ"ל זה - אנשים הרוצים להשקיע את כספם ואת עמל ידיהם כדי לבנות את ביתם במקום. זוהי האשמה מכוערת להטיח בפניהם, מראש, כי הם רוצים לזכות באחוזות חיים, או להעסיק ערבים. אולי יש כאלה, אבל בגללם אפשר להקיע את כל התע"י וזכותו של מוסד מתכנן להתנות תנאים, ליצור נחומים שבהם רק מתישבים, בונה פירא"י יקבלו זכות כו" (ואגב, לא ראינו את הגבורה הזו במקומות פחות פרובלמטיים), אבל אין זכות למנוע מיהודים את אפשרות הישוב במקום הזה.

ברור עכשיו כי יש בממשלה גורמים הרוצים בכל לב כי אכן יקום שם ישוב יהודי - ולשם כך הלכו לכל מיני פשרות ולכל מיני נוסחאות של, "אי להחמם": ישוב תעשייתי, שבו יגורו רק העובדים בו ממש, בדי"רות של 28 מטרים מרובעים (ומה דובר סכנת החי"תון והולדת הילדים? ואם, חס וחלילה יבוא ספר או סנדלרי לאתר תעשייתי בקדש זה?). ברור כי מולם עומ"דים גורמים הרוצים את החיפוף מן, ומוכנים לעשות זאת לאט, ובאופן אלגנטי. לשם כך שובים הנימוקים על סכומי עתק הדרושים לישוב הזה, על כנישים יקרים שחם, "תנאי" להקמתו, על כך שאין להיחפוף, וצריך לבנות ביסודיות - ובכל מקרה של ספק יש לעיין היטב היישוב בספר, שמה יש כאן, "הריגה", ר"ל.

לכל הדברים הללו אין שום קשר למרעד ביקורו של ד"ר ק, או למיבצע ההתנחלות של אנשים שאיבדו את הסבלנות ואת האימון מול הסתבת, ומול העובדה שעל הביצוע הופקרו הגורמים הפחות מעוניינים בו. השאלה היא מלאתית: יקום ישוב יהודי גדול ומבוסס במזרח של ירושלים! הוא פחות, "סגור אופציות" מאשר הכו"תל המערבי. יינתן לאנשים הרוצים לבנות בו את חייהם לעשות זאת, ואל יבנו עבורם מיבנים יקרים